Offentlig

Dato
2017-10-16

Sidenr
1 (6)

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Innsendt elektronisk via departementenes hjemmesider

Kontaktperson
Lars Vinden
45 88 85 54
Lars.vinden@telia.no

Referanse
17/482

Høring – Utkast til ny personopplysningslov – Saksnr 17/4200

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev 6. juli 2017 vedrørende gjennomføringen av personvernforordningen i norsk rett. Dette høringssvaret gjøres på vegne av hele Telias norske virksomhet, som omfatter merkevarene Telia, Chess, One Call, MyCall og Phonero.

Telia eier og driver et landsdekkende mobilnett i Norge. Med en markedsandel på i overkant av 40 % er vi Norges nest største tilbyder av mobiltjenester, og vi behandler personopplysninger om mer enn 2 millioner nordmenn. For Telia er det å ivareta kunders og ansattes person- og kommunikasjonsvern en av våre kjerneverdier, og vi er generelt positive til tiltak som styrker personvernet. Vår generelle oppfatning er at EUs personvernforordning gir en hensiktsmessig og balansert tilnærming for å sikre enkeltindividenes personvern, samtidig som tjenestetilbyderne gis rimelige muligheter til å innovere og utvikle tjenester som er nyttige både for enkeltindivider og samfunnet.

I tillegg til å tilby mobiltjenester i Norge, er Telia Norge AS er en del av konsernet Telia Company AB, som tilbyr kommunikasjons- og informasjonsteknologitjenester i en rekke europeiske land. Både for Telia som konsern, og for våre bedriftskunder som opererer i flere land, er det åpenbart en fordel at regelverket i størst mulig grad harmoniseres på tvers av landegrensene. Slik harmonisering gir mulighet til forenkling eksempelvis når det gjelder utvikling av IT-systemer som behandler personopplysninger, og gir gevinster i form av kostnadsbesparelser og økt effektivitet. På generelt grunnlag mener vi derfor at lovgiver bør være forsiktig med å innføre særregler i Norge. Slike endringer som hovedregel kun bør innføres dersom det foreligger særlige lokale forhold som ikke blir ivaretatt av de generelle reglene, eller der personvernforordningen medfører en vesentlig svekkelse av personvernet etter gjeldende norsk rett i dag.

Under følger Telias konkrete merknader og innspill til utkastet til ny personopplysningslov.

1. Behandlingsgrunnlag

Departementet har bedt høringsinstansene uttale seg om hvorvidt det etter artikkel 6 nr. 1 bokstavene c og e kreves ett supplerende rettslig grunnlag for behandlingen av personopplysninger.

Telia er enig i departementets vurdering om at forordningen stiller krav til at det må foreligge et supplerende rettsgrunnlag i form av lov, forskrift eller vedtak for at artikkel 6 nr. 1 bokstavene c og e kommer til anvendelse, men at forordningen ikke stiller krav til at det supplerende rettsgrunnlaget eksplisitt regulerer behandling av personopplysninger, jf. den engelske versjonen av forordningen art. 6

nr. 2: "*Member States may maintain or introduce more specific provisions to adapt the application of the rules… by determining more precisely specific requirements for the processing…" (*uthevet her*)*.

Etter Telias syn er det *tilstrekkelig* at rettsgrunnlaget direkte eller indirekte forutsetter behandling av personopplysninger, og det anses unødvendig å måtte presisere dette i enhver sammenheng for at et gyldig rettsgrunnlag kan anses å foreligge. Vi mener også at de generelle reglene i forordningen stiller så vidt detaljerte og omfattende krav til behandlingsansvarlige at personvernet normalt sett vil være ivaretatt uten at de særlige rettsgrunnlaget angir spesielle krav til behandlingen. Selv om forordningen gir adgang til å stille tilleggskrav, mener Telia som nevnt innledningsvis at harmoniserings- og effektivitetshensyn tilsier at lovgiver er varsom med å stille slike særkrav med mindre det foreligger særlige personvernhensyn som ikke kan ivaretas uten ytterligere regulering.

Når det gjelder behandlingen av sensitive personopplysninger på arbeidsrettens område, mener Telia det er viktig at det foreligger tydelig hjemmel for behandling som er nødvendig for å ivareta arbeidsrettslige plikter og rettigheter. Vi mener hjemmelsgrunnlaget i nåværende personopplysningslov § 9 første ledd bokstav f bør videreføres, men anser det ikke av avgjørende betydning om unntaksregelen plasseres i arbeidsmiljølovgivningen eller personopplysningsloven.

Vi viser for øvrig til vår høringsuttalelse til Samferdselsdepartementet om den kommende kommunikasjonsvernforordningen (ePrivacy), og behovet for å harmonisere behandlingsgrunnlagene etter denne forordningen og GDPR. Dette gjelder særdeleshet behovet for å åpne for behandling av "metadata" på bakgrunn av kriteriet "legitim interesse", samt anerkjennelse av retten til å bruke slike opplysninger for formål som ikke kan anses som uforenelige med det opprinnelige formålet som opplysningene ble samlet inn for, eksempelvis ved at "metadata" kan brukes til planlegging og optimalisering av mobilnettverkene. Vi vil følgelig benytte anledningen til å be Justis- og beredskapsdepartementet følge opp dette overfor EU i samarbeid med samferdselsdepartementet.

2. Den registrertes rettigheter

I høringsnotatet foreslår Departementet ingen konkrete begrensninger i individenes rettigheter etter artikkel 16 til 21 om korrigering, sletting, begrensning av behandling, dataportabilitet, retten til å protestere og retten til ikke å være gjenstand for automatiserte individuelle avgjørelser.

Når det gjelder retten til korrigering etter artikkel 16 mener Telia at det kan være behov for en sikkerhetsventil form av en snever unntaksregel for situasjoner hvor fullstendig korrigering av opplysninger vil være svært ressurskrevende for den behandlingsansvarlige uten at korrigeringen nevneverdig påvirker den videre behandlingen av opplysningene for den registrerte.

Som eksempel kan nevnes situasjoner der vi blir enige med en kunde om å korrigere en faktura. Slike fakturaer opprettes på bakgrunn av trafikkdata som er registrert i kommunikasjonsnettverket til operatøren, og endring av data i slike kjernesystemer kan være svært ressurskrevende. Dersom de aktuelle trafikkdataene utelukkende behandles for faktureringsformål, vil korrigeringen av datagrunnlaget ikke påvirke kundens rettigheter eller plikter, og heller ikke den videre behandlingen av opplysningene. Tilsvarende vil kunne gjelde dersom anmodningen om korrigering gjelder data som uansett vil slettes innen kort tid i henhold til den behandlingsansvarliges generelle sletterutiner, og hvor det kan antas at korrigering ikke vil ha nevneverdig betydning for den registrerte.

Den behandlingsansvarlige har en generell plikt til å sørge for at opplysninger er korrekte i henhold til forordningens artikkel 6 (1) bokstav d, og i slike unntakssituasjoner vil et etter vårt skjønn være mer formålstjenlig om den behandlingsansvarlige iverksetter tiltak for å sikre at personopplysninger er korrekte fremover i tid, fremfor å bruke ressurser på å korrigere personopplysninger som er av liten praktisk betydning for den registrerte.

3. Personvernrådgiver

Telia er av den oppfatning at begrepet "data protection officer" i forordningen bør oversettes med det allerede innarbeidede begrepet "personvernombud" i ny lov. Vi kan ikke se at det foreligger tungtveiende hensyn for å erstatte dette med begrepet "personvernrådgiver", selv om rollen som "data protection officer" har ett noe annet innhold enn dagens personvernombudsordning. Etter vårt skjønn er ombudsbegrepet bedre egnet til å understreke behovet for uavhengighet, og begrepet gir også en klar avgrensning mot andre former for rådgivere og medhjelpere som benyttes for å ivareta personvernet innad i en virksomhet. I tillegg vil en videreføring av personvernombudsnavnet kunne bygge videre på den opparbeidede tilliten til ombudsinstituttet i befolkningen, og således bidra til å senke terskelen til at de registrerte tar kontakt direkte med virksomheten/personvernombudet ved spørsmål og problemer.

Telia støtter for øvrig departementets innstilling om å ikke innføre regler som generelt utvider plikten til å utpeke personvernombud utover det som følger av artikkel 37 nr. 1 nå. Det foreligger allerede en omfattende plikt for virksomheter å opprette en slik rolle, og en utvidelse bør ikke finne sted før man eventuelt har fått tilstrekkelig erfaringsgrunnlag som tydeliggjør behovet for personvernombud for andre virksomheter. En forskriftshjemmel som åpner for å utvide reglene bør i så måte være tilstrekkelig.

Også når det gjelder reguleringen av personvernombudets taushetsplikt, støtter Telia departementets syn om at det vil være hensiktsmessig å regulere omfanget av taushetsplikten i en egen lovbestemmelse. Vi vil i denne forbindelse understreke viktigheten av at en slik regulering balanserer behovet for konfidensialitet med personvernombudets behov for å kunne ivareta sine plikter, eksempelvis ved å undersøke konkrete klager fra kunder. Vi stiller likevel spørsmål ved om det er nødvendig å innta egne bestemmelser om taushetsplikt knyttet til tekniske innretninger og andre forretningsforhold, samt sikkerhetstiltak, jf lovforslagets § 15 første ledd bokstav b og c.

For interne personvernombud i privat sektor vil behovet for taushet for denne typen informasjon kunne ivaretas gjennom arbeidsavtalene, og det er vanskelig å se hensyn som gjør det rimelig å straffebelegge personvernombudets brudd på arbeidsavtalen i større utstrekning enn det som gjelder andre personer i virksomheten med tilgang til samme informasjon. For eventuelle eksterne ombud, eller i situasjoner der personvernombudet får kjennskap til andre virksomheters forretningsforhold, vil en avtalemessig regulering av taushetsplikt i oppdragsavtalen kunne ivareta de samme formål, og det vises her til den allerede utstrakte praksis knyttet til taushetsavtaler (non disclosure agreements) og databehandleravtaler, som i all hovedsak synes å fungere tilfredsstillende.

Heller ikke i offentlig forvaltning kan vi se at det skal være behov for en slik lovbestemt taushetsplikt som oppstilles i bokstav b og c. Personvernombudets vil i første rekke få tilgang til slik informasjon om forvaltningsorganets egen virksomhet, og det er som nevnt vanskelig å se grunner til at det skal gjelde en særlig lovbestemt taushetsplikt for personvernombudet sammenlignet med andre ansatte som har tilgang på samme informasjon om interne forhold. Og dersom personvernombudet gjennom sitt virke får tilgang til opplysninger andre virksomheters forretningsforhold, vil forvaltningsloven § 13 uansett langt på vei

kunne komme til anvendelse. Telia ber derfor departementet vurdere å fjerne bestemmelsen i lovforslagets § 15 første ledd bokstav b og c.

4. Konsesjon og forhåndsdrøftelser

Telia støtter departementets forslag om å avvikle melde- og konsesjonsordningen, både av hensyn til harmonisering av regelverket og Datatilsynets ressursbruk. Innen telekommunikasjon har konsesjonsordningen eksempelvis medført en svært statisk tilnærming til regulering av et område som har gjennomgått store teknologiske og forbruksmessige endringer de siste 10 årene. Konsesjonen har kun i begrenset grad klart til å skape klarhet omkring de praktiske utfordringene knyttet til behandling av personopplysninger innen sektoren, ikke minst på grunn av at konsesjonen ikke har blitt oppdatert i tråd med teknologi- eller praksisutviklingen på området.

Telia mener at personvernforordningens krav til forhåndskonsultasjon, og de mer generelle reglene om ansvarlighet, personvernkonsekvensutredning m.m. i praksis vil kunne ivareta samme behov som konsesjonsordningen. Samtidig vil disse reglene åpne for en mer smidig og fremtidsrettet tilnærming til de konkrete personvernutfordringene som oppstår på ulike samfunnsområder.

Når det gjelder kravet til forhåndskonsultasjon etter forordningens art. 36 (1), forstår Telia bestemmelsen slik at forhåndskonsultasjon kun er nødvendig dersom behandlingen medfører høy risiko etter at eventuelle mitigerende tiltak er satt i verk, jf den presiseringen i den engelske versjonen: ”*in the absence of measures taken by the controller to mitigate the risk*”. Høringsnotatets side 60 kan indikere at departementet mener forhåndskonsultasjon er nødvendig ved høy risiko uavhengig av eventuelle mitigerende tiltak, jf. uttalelsen på side 60: ”*Dette medfører at Datatilsynet vil måtte gjennomføre forhåndsdrøftinger i alle tilfeller der behandlingen kan medføre en høy risiko for personvernet*”. Det fremgår av ovennevnte at Telia mener at det ikke er grunnlag for en slik fortolkning, og ber departementet presisere dette.

5. Kameraovervåkning

Når det gjelder kameraovervåkning stiller Telia seg bak Næringslivets Sikkerhetsråds høringsinnspill, og vi støtter departementets forslag om å utvide lagringstiden for opptak. Dagens svært restriktive praksis knyttet til lagringstid medfører at man i mange tilfeller risikerer å ha slettet opptak før behandlingsformål er oppnådd, eksempelvis fordi straffbare forhold knyttet til misbruk av betalingskort ikke blir avdekket før kameraopptakene slettes. Satt på spissen kan slike restriktive sletteregler for kameraovervåkning således føre til at det behandles personopplysninger uten at kameraovervåkningen reelt sett bidrar til å oppklare de straffbare forholdene som kameraovervåkningen har som formål. Sletteregler bør etter vårt syn utformes ved en konkret vurdering av behovet for lagring i forhold til de formålene kameraovervåkningen skal oppnå, sett i forhold til personverninteressene til de registrerte. Basert på vår kjennskap til behov, virker departementets forslag til lagringstider generelt å være hensiktsmessige.

6. Arbeidsgivers innsyn i e-postkasse mv.

Departementet foreslår å videreføre de norske bestemmelsene om innsyn i epost i medhold av forordningens artikkel 88. Telia støtter behovet for en slik særregulering, og viser til at e-poster og andre dokumenter ofte inneholder informasjon som kan være vesentlig for en arbeidsgiver eksempelvis ved langvarig sykefravær. Vi etterlyser likevel en gjennomgang av reglenes anvendelsesområde sett opp mot

nye kommunikasjonskanaler som Slack, Facebook at Work osv. Et kjennetegn ved disse kommunikasjonskanalene er at innholdet lagres og tilgjengeliggjøres via skytjenester, og en kan således stilles spørsmål ved om slike kommunikasjonskanaler er omfattet av gjeldende regelverk. Etter vårt syn har disse kommunikasjonskanalene et mer personlig preg en tradisjonell e-post, og departementet bør være varsom med å utvide virksomhetsområdet til denne typen tjenester.

Vi mener også det er behov for å klargjøre grensene for innsyn i en ansatts mobiltelefon som stilles til disposisjon for arbeidstaker. I merknadene til personopplysningsforsikriftens kapittel 9 oppgis eksempelvis at innsynsretten også gjelder overfor samtalelogger og SMS-er som er lagret på ansattes mobiltelefon. Basert på merknaden kan en også stille spørsmål ved om innsynsretten da også gjelder eventuell annen informasjon som er lagret på eller tilgjengeliggjøres gjennom mobiltelefonen, eksempelvis via app-er.

Selv om mobiltelefoner kan anses som "elektronisk utstyr som arbeidsgiver har stilt til arbeidstakers disposisjon til bruk i arbeidet", vil mobiltelefoner også ha et svært personlig bruksområdet for de fleste ansatte. Det er eksempelvis høyst vanlig at ansatte lagrer beskyttelsesverdig informasjon som private bilder og meldinger m.v på sin mobiltelefon. Selv en enkelt gjennomgang av "SMS-innboksen" vil kunne avsløre informasjon av svært sensitiv og privat karakter i langt større utstrekning enn hva som er tilfellet gjennom eksempelvis en e-postkasse som stilles til disposisjon av arbeidsgiver. Samtidig har arbeidsgiver normalt ikke samme behov for tilgang til kommunikasjon som for e-post. Vi mener derfor det ikke bør gis adgang til innsyn i innhold på ansattes mobiltelefon med mindre arbeidsgiver har gitt instruks om at mobilen kun kan benyttes til arbeidsrelaterte gjøremål.

Vi ber dessuten at reglene knyttet til overvåking av arbeidstakers bruk av elektronisk utstyr videreføres, jf. personopplysningsforskriften § 9-2 (2), da det kan synes som at denne presiseringen har bortfalt i utkastet til ny lov.

7. Sanksjoner

Telia er av den oppfatning at det bør innføres en foreldelsesfrist for adgangen til ileggelse av overtredelsesgebyr. I tillegg til de mer alminnelige hensynene bak foreldelsesinstituttet, vil Telia peke på at krenkelser av personvernet ofte vil ha mindre betydning for de registrerte dersom hendelsene er langt tilbake i tid, eksempelvis fordi de aktuelle opplysningene allerede er slettet av den behandlingsansvarlige i henhold til ordinære sletterutiner. Videre vil hovedformålet med et overtredelsesgebyr først og fremst være å sikre at behandlingen av personopplysninger er lovmessig, herunder at virksomheten til enhver tid har hensiktsmessig kontroll med behandlingen av personopplysninger. Personvernforordningen gir allerede utstrakt anledning til å ilegge sanksjoner ved lovbrudd og manglende kontrollrutiner, og dersom det ikke kan påvises konkrete regelbrudd knyttet til virksomhetens nåværende praksis er det vanskelig å se at overtredelsesgebyret for hendelser langt tilbake i tid er egnet til å bidra til å skjerpe virksomhetenes praksis. Slike gebyrer fremstår derfor som rene straffesanksjoner, og bør foreldes i tråd med vanlige strafferettslige prinsipper. Telia foreslår at foreldelsesfristen settes på samme måte som overtredelsesgebyr etter konkurranseloven, dvs. med en frist på 10 år fra den dag overtredelsen er opphørt.

Vi er ellers enig med departementet i at straffebestemmelsen i personopplysningsloven bør oppheves. I denne forbindelse vises det til at Datatilsynet vil få hjemmel til å ilegge langt høyere gebyrer enn i dag, og at disse formodentlig vil ha nødvendig avskrekkende effekt.

***

Ta kontakt dersom det er spørsmål til våre innspill. Vi stiller gjerne til et møte dersom det er ønskelig at dette presenteres nærmere.

Med vennlig hilsen
Telia Norge AS

Frode Lillebakken
Juridisk direktør

Lars Vinden
Corporate Privacy Counsel